

PLAS-DRAS PROJECT EEMLAND

Waarom Geer plas-dras?

dit soort natuurvogels is het voorjaar met teruggekomen. Zij uit Afrika hebben ze met zijn tweeën. Een plas-dras is het restaurant voor watervogels.

Om de kraaien te krijgen na de lange reis is er veel energie nodig. Dit geeft overvloedige voedsel in het laar nog meer moeten. In een en jaar 1 groot moeten de watervogels.

Tenue het water in de rivier bij een plas-dras is om de watervogels te trekken in de grond samen met water slijten.

De watervogels hebben een grote afgevoerd om het vele water te laten in de rivier en de water slijten.

Melkank en 100000 watervogels zijn in de rivier en de water slijten. Het is de rivier en de water slijten.

SPONSORDEER: ARK & EEMLANDSCHAP
RIJZING: AQUA MELK ZONNEPOMPEN

A photograph of a bird, possibly a curlew, perched on a wooden fence post. The bird is facing left and has a long, straight beak. The fence is made of dark, weathered wood with several horizontal rails. In the foreground, there are tall, green grasses with some seed heads. The background shows a vast, green field under a clear sky, with a few houses and trees visible in the distance.

Grutto, Eempolder, 29 mei 2017 | Wim de Jong

Vijftig jaar Eempoldertellingen: wat is er gebeurd?

Telgebieden Eempolder

50 jaar Eempoldertellingen

1305 teldagen
40.000 waarnemingen
222 soorten
8,6 miljoen vogels

Vijftig jaar Eempoldertellingen: wat is er gebeurd?

Jan Mooij

Eempolder, 8 november 2018 | Jeannette Tas

Dit is het vijftigste jaar dat wij de vogels in de westelijke Eempolders tellen. Het lijkt een mooi moment om eens te kijken wat er in de afgelopen halve eeuw is veranderd in de Eempolders en hun vogelbevolking. In 2011, bij de duizendste teldag, heb ik al wat ontwikkelingen beschreven. Een artikel van vorig jaar beschrijft de ontwikkeling van de biodiversiteit. In dit verhaal zal ik proberen om een meer algemene samenvatting te geven.

Tijdens de duur van de tellingen is het getelde gebied één keer uitgebreid. Naast de oorspronkelijke telgebieden Noord (1221 ha) en Zuid (988 ha) tellen we sinds 1984 ook de Oostermeent (238 ha). Dit stuk wordt door een apart team onderzocht, maar de telspanning in de andere gebieden is door deze uitbreiding niet veranderd.

De Eempoldertellingen zijn gestart in 1973 toen er plannen werden gemaakt voor een nieuwe ruilverkaveling in dit gebied. Al rond 1940 was er een eerste ruilverkaveling uitgevoerd. Hierbij werden voor het eerst een aantal wegen in de polders aangelegd. De boerderijen bleven toen nog op hun oude plek achter de Wakkerendijk in Eemnes. Ook werd het waterpeil in de polder verlaagd. Voor die tijd waren de percelen aan de

oostkant alleen bereikbaar via de ervoor gelegen hooilanden. Die waren zo nat dat er hooguit aan het eind van de zomer hooi kon worden gewonnen. Die verre en daardoor zeer rustige hooilanden waren ideale broedgebieden voor onder andere de Kemphaan en de Watersnip, die er in grote aantallen voorkwamen. Na deze ruilverkaveling bleven deze soorten aanwezig, al namen hun aantallen wel af. Daar stond tegenover dat weidevogels van wat minder natte en arme graslanden zoals Kievit, Scholekster en Grutto waarschijnlijk toenamen. We weten dat niet precies want in die periode waren er geen tellingen.

Juist dat gebrek aan historische gegevens was een belangrijke aanleiding om de tellingen te starten. Als je een terrein wilt beschermen moet je zo

goed mogelijk weten wat er aanwezig is. Zonder zulke gegevens kun je niet hard maken dat het gebied belangrijk is. Het was een heel ambitieuze opzet. Het hele jaar door moesten in de westelijke Eempolders (in eerste instantie alleen de Noord- en de Zuidpolder te Veld en de Maatpolder) elke veertien dagen alle vogels worden geteld. Uiteraard deed men dit om de beurt met een groep mensen (vaak nog op de fiets!) en men hield het ook vol. Van de oorspronkelijke tellers doet niemand meer mee, maar tot op de dag van vandaag is het altijd gelukt om voldoende tellers te vinden om de tellingen voort te zetten. In 1984 waren er zelfs zoveel tellers dat besloten werd om de Blaricummeent erbij te nemen. Ook dit gebied is sindsdien altijd geteld.

In de vijftig jaar dat de tellingen nu lopen zijn er 1305 teldagen geweest waarop eerst twee en vanaf 1984 drie telploegen, meestal met twee tellers, op pad zijn gegaan. Al die gegevens moesten worden gerapporteerd en daarna door de coördinatoren worden verwerkt tot jaaroverzichten en rapporten. Dat laatste is nu nog steeds een aardig klus. Vijftig jaar geleden, nog zonder computers, moet het een monnikenwerk zijn geweest. In totaal zijn er nu ongeveer 40.000 waarnemingen verwerkt van 222 soorten met een totaal van 8,6 miljoen vogels. Die soorten zien we natuurlijk niet allemaal elk jaar. Gemiddeld zien we per jaar ongeveer 113 soorten. Dit getal is gedurende deze vijftig jaar niet significant veranderd. Zoals in het artikel over biodiversiteit wordt gemeld, is het aantal soorten dat bij één telling wordt waargenomen in de loop van de jaren wel duidelijk gestegen.

Echt grote veranderingen zijn er bij het aantal waargenomen vogels. Figuur 2 laat zien dat we in het begin nog geen 100.000 vogels per jaar telden. Tegenwoordig zijn dat er regelmatig meer dan 300.000. Die toename komt vooral door de enorme groei van het aantal ganzen en zwanen. Terwijl in het eerste rapport nog geklaagd wordt dat er zo weinig ganzen aan de grond komen, is tegenwoordig in de winter een totaal van meer dan tienduizend ganzen tijdens één telling heel gewoon.

De verklaring van die toename is tweeledig. In de eerste plaats hebben de boeren hun best gedaan om het gras zo voedzaam mogelijk te maken. Dat is voor graseters zoals ganzen natuurlijk zeer aantrekkelijk. Het aantal in Nederland overwinterende ganzen is in de loop

van deze vijftig jaar dan ook aanzienlijk gegroeid. Maar zowel in Nederland als in de Eempolders lijken de aantallen de laatste jaren niet meer toe te nemen. Opvallend is de aantalsontwikkeling van de exoten Nijlgans en Canadese Gans. Beide soorten zijn de afgelopen jaren sterk toegenomen, maar terwijl in Nederland de toename nog doorgaat zijn de aantallen in de Eempolders vanaf 2010 weer sterk gedaald.

Bij het begin van de tellingen lag de nadruk van de zorgen natuurlijk bij de weidevogels. De Kemphaan en de Watersnip gingen op dat moment al duidelijk achteruit. Toen rond 1990 de landinrichting begon waren ze als broedvogel vrijwel verdwenen. Van de Kievit liepen de aantallen langzaam op. Die worden echter voor het grootste deel bepaald door de aantallen buiten de broedtijd. Het voorjaar is de tijd dat wij verreweg de kleinste aantallen Kieviten zien. In de broedtijd lopen de aantallen in telgebied Noord op, maar dalen ze in de twee andere telgebieden.

De Grutto nam in eerste instantie af. Vanaf 1995 beginnen de totale aantallen weer toe te nemen. Dit komt voor een deel doordat grote groepen Grutto's zich voor de broedtijd verzamelen in plasjes in de reservaten. In mei en juni nemen de aantallen in Zuid en de Oostermeent verder af, maar in Noord nemen ze sterk toe (figuur 3). De aantallen zijn vooral groot in het reservaat. Net als bij de Scholekster en de Tureluur valt op dat de broedvogels steeds eerder vertrekken.

De Scholekster lijkt in grote lijnen de landelijke ontwikkeling te volgen. Er is een sterke toename tot 1990, gevolgd

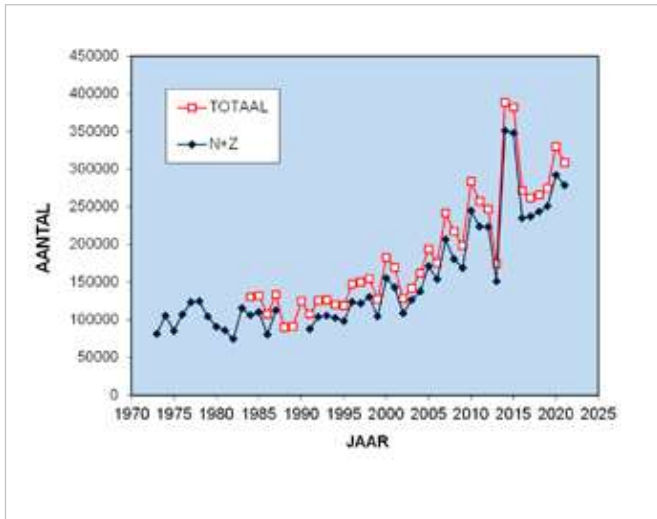
door een even sterke afname tot het jaar 2000. Dan volgt een klein herstel, maar vanaf 2015 dalen de aantallen weer. Beter gaat het met de Tureluur. Die is in Zuid wat achteruitgegaan, maar in Noord wat meer toegenomen. Ook landelijk doet de Tureluur het redelijk. De Veldleeuwierik is in de periode tot 2003 met 98% afgenomen. Daarna blijft hij op dat niveau, verrassend genoeg vooral in Zuid. De Gele Kwikstaart is in de loop van de jaren als broedvogel verdwenen, maar de laatste jaren komt hij weer terug in het reservaat.

Bij de roofvogels zijn de Buizerd en de Bruine Kiekendief toegenomen. De gemiddelde aantallen van de Torenavk namen juist af. Bij de Buizerd en de Torenavk zien we een grote invloed van de jaren met veel Veldmuizen (figuur 4). Door de grote dichtheid aan waarnemingen zijn dit soort details bij de Eempoldertellingen vaak makkelijk te constateren.

Veel veranderingen kunnen door de Eempoldertellingen nauwkeurig worden gevolgd. Voorbeelden zijn het verdwijnen van de Bonte Kraai, het opkomen en verdwijnen van de Kleine Zwaan, het opkomen van Canadese Gans, Nijlgans en Grote Zilverreiger. Recent zagen we de invloed op de Merel van het usutu virus. We zijn nu benieuwd wat de vogelgriep aan veranderingen teweeg zal brengen. De Brandgans lijkt er sterk door getroffen en dat is al een aantal jaren onze meest getelde soort! Ook in de toekomst zullen er ongetwijfeld interessante vragen opduiken. Wij beginnen daarom opgewekt aan de volgende vijftig jaar.

Brandganzen, Eempolder, 2 april 2017 | Hans Hover

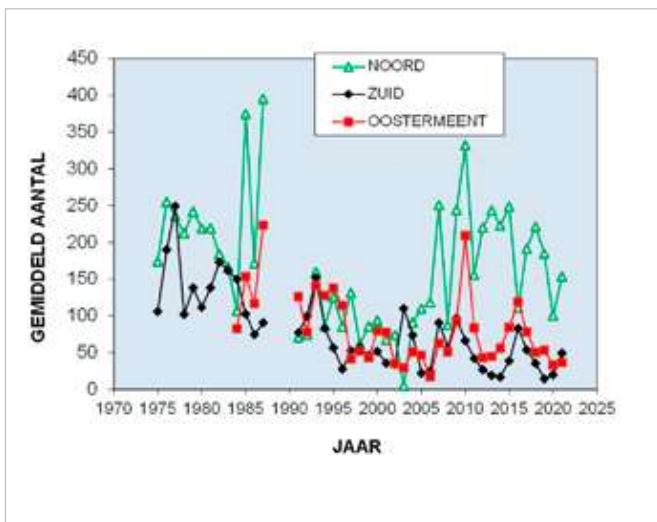

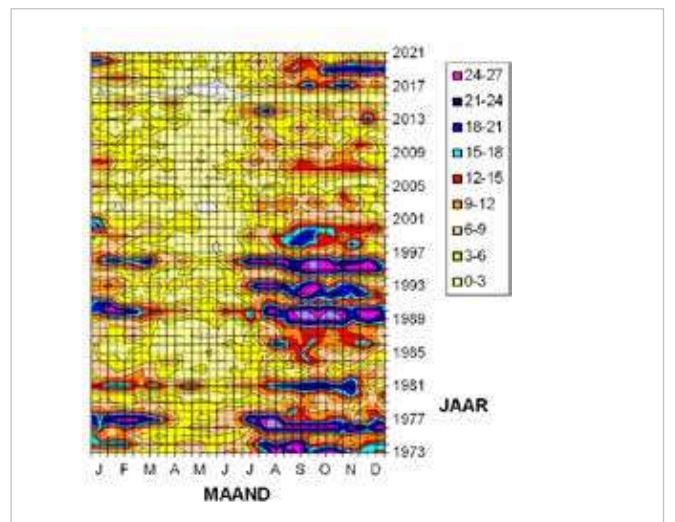
Figuur 2. Totale aantallen getelde vogels per jaar.

*Mannetje Kemphaan
Ervenweg, Eempolder, 6 mei 2021 | Burg de Man*

Figuur 3. Gemiddeld aantal Grutto's in de maanden mei en juni per telgebied

Figuur 4. Samenvatting van de resultaten voor de Torenvalk. Dit toont de invloed van muizenjaren.

Nijlgans, Eempolder, 15 november 2018 | Jeannette Tas

